

FOTO: MICHEL G.J. SMIT

Herwaardering van het ambachtschap

Co Verdaas over de essentie van de Omgevingswet

Over twee jaar wordt de Omgevingswet ingevoerd, over tien jaar is de implementatie compleet. De voorbereidingen zijn al jaren geleden van start gegaan - dat moet wel om een heel belangrijke wet gaan! Wat is de essentie eigenlijk, waarom is dit traject opgestart? Co Verdaas geeft zijn kijk erop.

‘Ik ben al vanaf dag één betrokken bij de Omgevingswet’, zegt Co Verdaas, onder meer hoogleraar Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft. ‘Ik heb het onderwerp geagendeerd toen ik Tweede Kamer-lid was bij de behandeling van de Tracéwet. Het was de zoveelste toevoeging op de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro). Het ruimtelijk bestel was gaandeweg dichtgeblijbd; een nieuwe wet waar alle omgevingsaspecten een logische plek kregen, moest daar verandering in brengen. Precies om dezelfde reden werd de WRO (Wet op de Ruimtelijke Ordening) in 1965 in het leven geroepen.’

Totale herziening

Een totale herziening van het wettelijke stelsel is hard nodig volgens Verdaas. ‘We zien door de bomen het bos niet meer. Ga maar eens in een willekeurige gemeente vragen hoeveel verordeningen er zijn die raken aan de fysieke leefomgeving. Ten eerste weet niemand bij benadering hoeveel het er zijn. Ten

tweede schrikt iedereen hoeveel het er zijn als we ze vervolgens gaan tellen.’ Verdaas geeft twee andere voorbeelden uit de praktijk die onderstrepen hoe het stelsel los is komen te staan van de omgevingspraktijk. ‘In een grote gemeente hoorde ik over de aanleg van een fietspad zeggen: “We leggen het gewoon aan, er is altijd wel een verordening die de aanleg ondersteunt.” Bij een kleine gemeente hoorde ik: “We moeten elke vijf jaar het groenbeleidsplan herzien, maar verder kijken we er niet naar om. We weten zonder dat plan veel beter wat er speelt, we kennen onze bewoners.” Beide voorbeelden laten zien dat beleidsplannen nauwelijks nog een rol spelen bij het maken van keuzes, terwijl ze juist de belangrijkste onderleggers daarvoor zouden moeten zijn. De Omgevingswet moet hier verandering in brengen; ik zie de wet dan ook vooral als een herwaardering van het ambachtschap.’

Alleen al de implementatie van de wet zal het ruimtelijke stelsel flink opschudden, denkt Verdaas.

‘Momenteel zijn er ongeveer 55.000 bestemmingsplannen in Nederland in werking; bij 35.000 daarvan gaat het om postzegelplannen (plannen die later zijn toegevoegd om een concrete ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken, red.). Straks komt daarvoor één omgevingsplan per gemeente in de plaats. Bedenk eens wat dat voor effect gaat hebben! We moeten in de plannen kaders gaan stellen en doelen gaan formuleren. Dat kan onmogelijk zonder een samenhangende visie te ontwikkelen voor het hele grondgebied van de gemeente en over alle sectoren heen.’

Ook bij burgers de knop om

Niet alleen bij overheden maar ook bij burgers gaat de wet helpen om de knop om te zetten. Verdaas: ‘Burgers zijn gewend om naar de gemeente te stappen als zij iets willen of juist niet willen. De Omgevingswet zegt dat burgers zich eerst onderling moeten verstaan. We zijn dat een beetje verleerd in dit land, ik vind het heel gezond dat de wet helpt om dit weer wat terug te brengen.’ Actievere burgers - participatieve democratie in jargon - roepen bij sommigen ook bedenkingen op. Het kan gaan schuren met de werking van de representatieve democratie ofwel het gezag van de gemeenteraad. Een goed onderlegde burger met een goed gevulde portemonnee krijgt straks meer voor elkaar dan burgers die minder goed zijn uitgerust. Verdaas wuift dit bezwaar niet weg maar vindt het nog altijd beter dan het huidige systeem. ‘In het huidige systeem hebben we ultieme

willekeur. Zelfs de beste professionals kunnen nauwelijks nog voorspellen of een plan kans van slaagen maakt, we weten immers niet hoe de baaierd aan regels en verordeningen geïnterpreteerd zal worden. In de nieuwe situatie worden belangen in elk geval transparant gewogen. Het kan zijn dat de een daar beter gebruik van weet te maken dan de ander. Maar we zijn er zelf bij, dat is een belangrijk verschil.’

Digitalisering

Digitalisering verdient wat Verdaas betreft speciale aandacht bij de Omgevingswet. ‘Digitalisering vormt een onmisbare onderlegger voor de belangrijkste doelen in de wet. Transparante, onbelemmerde toegang tot gegevens is belangrijk voor participerende burgers. Maar ook voor het integraal afwegen van sectorale belangen is het essentieel dat iedereen toegang tot dezelfde gegevens heeft en er ook precies hetzelfde mee bedoelt. In het bestuursakkoord¹ waar ik bij betrokken ben geweest, heeft digitalisering dan ook een belangrijke plek gekregen.’

26 wetten integreren in één wet, het aantal gemeentelijke plannen met 99 procent terugbrengen, een actievere rol voor de burger, een impuls voor het ambachtchap van omgevingsprofessionals, een nieuwe invulling van de lokale democratie, een stelsel dat helpt om doordachte afwegingen te maken in plaats van een tombola te faciliteren - als je dat allemaal op een rijtje zet, dan is het niet verwonderlijk dat het invoeren van deze wet zoveel voeten in de aarde heeft! ●

Noot

¹ In het Bestuursakkoord Implementatie Omgevingswet zijn in 2015 afspraken gemaakt tussen de rijksoverheid, IPO (Interprovinciaal Overleg), VNG en de Unie van Waterschappen over met name governance, financiering en digitalisering rond de implementatie van de wet. Zie www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/07/09/bestuursakkoord-implementatie-omgevingswet.

▼ Co Verdaas: ‘In het huidige systeem hebben we ultieme willekeur.’

WEBSITES

www.omgevingsloket.nl
www.overnormen.nl